

İTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ
13 OCAK 2025

Ekonomide Son Geliřmeler

03

2024'TE FİNANSAL VARLIKLAR

05

DIş TİCARET BEKLENTİ ANKETİ

08

2025 KÜRESEL TÜKETİCİ TRENDLERİ

09

FİNANSAL YATIRIM ARAÇLARININ REEL GETİRİ ORANLARI

11

SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

13

İNşAAT MALİYET ENDEKSİ

14

İşGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

“BİST 100 Endeksi 2024’ü Reelde Negatif ile Kapattı”

Göstergeler	Oca.24	Ara.24	Değişim (%)
Euro/TL	32,62	36,58	12,14
Dolar/TL	29,53	35,33	19,64
Reel efektif döviz kuru	57,24	67,12	17,26
Dolar endeksi	101,891	108,296	6,29
Euro/Dolar Paritesi	1,1044	1,0353	-6,26
Gram Altın (TL)	1961,231	2983,704	52,13
BİST 100 Endeksi (TL)	7.736,26	9.830,56	27,07
MSCI Gelişmekte Olan Piyasalar Endeksi	1.024,67	1.075,48	4,96
MSCI Dünya	3.146,97	3.707,84	17,82
MSCI Türkiye Borsası Endeksi	10.660,03	8.096,59	-24,05
KKM (TL)	2.576,46	1.129,90	-56,15
Türkiye 5 Yıllık CDS	304,33	260,5	-14,40
Volatilite Endeksi (VIX)	13,2	17,35	31,44
İhtiyaç Kredisi (%)	63,42	70,08	6,66
Ticari Kredi (%)	53,52	59,63	6,11
3 Aylık TL Mevduat (%)	51,29	59,14	7,85
1 Yıla Kadar TL Mevduat (%)	42,9	48,35	5,45
ABD 10 Yıllık Tahvil Faizi (%)	3,898	4,572	0,67
ABD 2 Yıllık Tahvil Faizi (%)	4,25	4,236	-0,01
Almanya 10 Yıllık Tahvil Faizi (%)	2,0205	2,362	0,34
Yunanistan 10 Yıllık Tahvil Faizi (%)	3,119	3,2	0,08

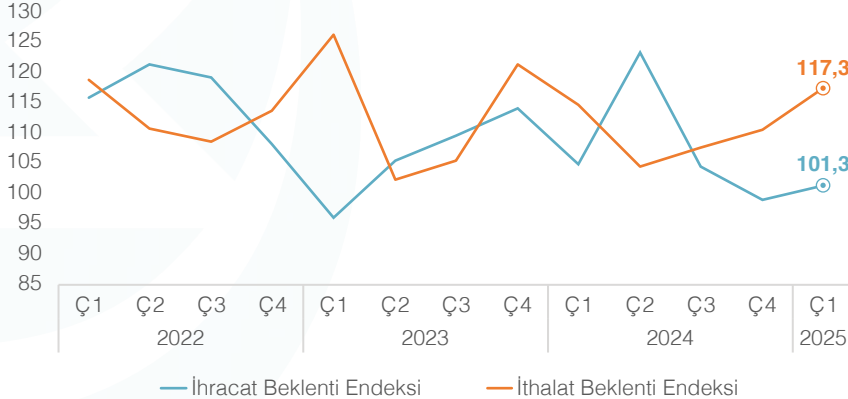
“Türkiye CDS’i Yılı 260 Baz Puan ile Kapattı”

- ✓ ABD seçim kampanyası ve Donald Trump’ın yeniden başkan seçilmesi 2024 yılı boyunca küresel piyasalarda belirleyici bir rol oynadı. Trump’ın başta Çin olmak üzere Avrupa, Kanada ve Meksika’ya yönelik gümrük vergilerini uygulamaya koyması, doların değer kazanmasına neden oldu. Özellikle Kasım ayında gerçekleşen ABD seçimlerinden sonra dolar güçlendi ve yıl sonunda Dolar Endeksi 108 seviyesine ulaştı.
- ✓ Avrupa Birliği’nde yaşanan politik karmaşalar, bölgenin zayıf ekonomik görünümü ve ticaret savaşlarının etkisi, doların euro karşısında değer kazanmasını sağladı. Bu süreçte Euro/Dolar paritesi, 1 seviyesine yaklaşarak önemli bir düşüş kaydetti.
- ✓ Almanya’nın teknik resesyona girmesi ve ülkedeki siyasi krizler, tahvil faizlerinde yükselişe yol açtı. 2024 yılına %2,02 seviyesinden başlayan Almanya’nın 10 yıllık tahvil faizleri, yıl sonunda %2,36 seviyesine yükseldi. Yıl içinde tahvil faizleri, Yunanistan’ın tahvil faizleri ile benzer seviyelere ulaştı.
- ✓ Türkiye özelinde finansal varlıklar değerlendirildiğinde Euro/TL %12,14, Dolar/TL ise %19,64 oranında yükseldi. Ancak yıl boyunca her iki kur da genel olarak yatay bir seyir izledi.
- ✓ Morgan Stanley Capital International (MSCI) Gelişmekte Olan Piyasalar Endeksi %4,96, MSCI Dünya Endeksi ise %17,82 oranında değer kazanırken MSCI Türkiye Borsası Endeksi %24,05 oranında değer kaybetti. BİST 100 Endeksi TL bazında yıl sonunda %27 oranında prim yapmasına rağmen reel olarak enflasyonun gerisinde kaldı ve yatırımcılara reel kazanç sağlayamadı.
- ✓ Merkez Bankası’nın Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasını 2025 yılı içinde sonlandırma planları doğrultusunda KKM büyüklüğünde yıl boyunca azalma devam etti. 2024 yılının başında yaklaşık 2,5 trilyon TL seviyesinde bulunan KKM, yıl sonunda %56 oranında azalarak 1,2 trilyon TL’ye geriledi.
- ✓ Yürütülen ekonomi politikalarının etkisiyle Türkiye’nin 5 yıllık CDS (Kredi Temerrüt Swapı) primi yıl sonunda 260 baz puan seviyesine düştü.
- ✓ Politika faizindeki artış, diğer faiz oranlarında da yükselişe yol açtı. Ticari kredi faizleri yıl içinde %70 seviyelerini gördükten sonra %59,63 seviyesine geriledi. İhtiyaç kredisi faizleri ise yılı %70 oranıyla yılı kapattı.
- ✓ Mevduat faizlerinde de yıl boyunca artış gözlemlendi. 3 aylık TL mevduat faizi yıl sonunda %59,14 seviyesine ulaşırken 1 yıla kadar vadeli mevduat faizleri %48,35 seviyesinde yılı tamamladı.

“2025 Yılı 1. Çeyrek İhracat Beklenti Endeksinde 2,4 Puan, İthalat Beklenti Endeksinde 6,9 Puan Artış”

2-17 Aralık 2024 tarihleri arasında uygulanan dış ticaret beklenti anketi sonuçlarına göre 2025 yılı 1. çeyrek ihracat beklenti endeksi bir önceki çeyreğe göre 2,4 puan artarak 101,3 olarak gerçekleşti. İthalat beklenti endeksi ise bir önceki çeyreğe göre 6,9 puan artarak 117,3 olarak kaydedildi. Gelecek 3 aylık dönemde ihracatçı firmaların ilk defa ihracat yapmayı planladığı ilk 3 ülke ise ABD, Meksika ve Mısır oldu.

Yıllara Göre Dış Ticaret Beklenti Endeksleri

*Endekslerin 100'den büyük olması beklentilerin artış yönünde (iyimser) olduğunu, 100'den küçük olması beklentilerin azalış yönünde (kötümser) olduğunu, 100 olması ise değişim beklenmediğini göstermektedir.

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

“

Dış Ticaret Beklenti Anketi'ne, 2025 yılı 1. çeyrek itibarıyla sorunları, önerileri daha geniş bir örneklem üzerinden ölçerek daha kapsamlı çözümler üretebilmek için anket iletilen firma sayısı artırıldı.

Anket, Türkiye İstatistik Kurumundan alınan dış ticaret istatistiklerine göre, ilgili yıldan bir önceki yılın eylül ayı itibarıyla yıllıklandırılmış rakamlarla en fazla ihracat ve ithalat yapan ilk 800'er firmaya uygulanmaya başlandı.

2025 yılının 1. çeyreğine ilişkin soruların yer aldığı anket formu 1453 firmaya gönderilmiş olup, 1253 firma anketi yanıtlamıştır. Buna göre, anketin cevaplanma oranı %86,2 oldu.

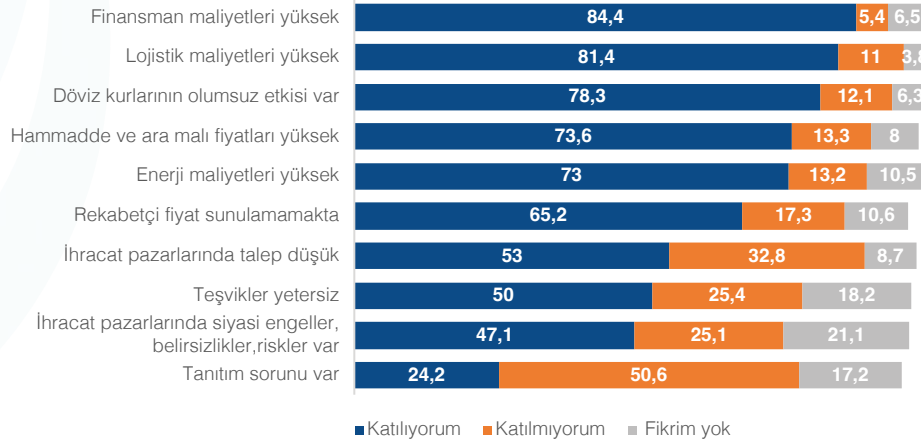
”

“Firmaların İhracat Yaparken Karşılaştığı Sorunlarda Finansman Maliyetlerinin Yüksekliği İlk Sırada”

2025 yılı 1. çeyrek ihracat beklenti endekslerine dahil edilen soruların yayılma endekslerine göre gelecek 3 aya ilişkin ihracat beklentisi bir önceki çeyreğe göre endeksi azalış yönünde etiledi. Gelecek 3 aya ilişkin ihracat sipariş beklentisi ise şu anda kayıtlı ihracat sipariş düzeyi ve son 3 aya ilişkin ihracat sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler endeksi artış yönünde etiledi.

Firmaların ihracat yaparken karşılaştığı sorunlarda ilk sırada finansman maliyetlerinin yüksekliği (%84,4) yer aldı. Ardından bu sırayı lojistik maliyetlerinin yüksekliği (%81,4), döviz kurlarının olumsuz etkisi (%78,3), hammadde ve ara malı fiyatlarının yüksekliği (%73,6) ve enerji maliyetlerinin yüksekliği (%73) takip etti.

Firmaların İhracat Yaparken Karşılaştığı Sorunlar (%)

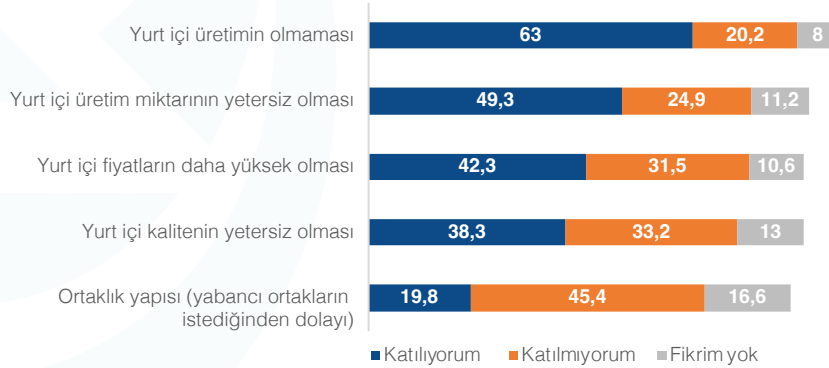
Kaynak: Ticaret Bakanlığı

“Firmaların İthalat Yapmadaki İlk Neden Yurt İçi Üretimin Olmaması”

2025 yılı 1. çeyrek ithalat beklenti endeksine dâhil edilen sorularda; gelecek 3 aya ilişkin ithalat beklentisi, ithalat birim fiyatı beklentisi, şu anda kayıtlı ithalat sipariş düzeyi ve son 3 aydaki ithalat sipariş düzeyine yönelik değerlendirmeler bir önceki çeyreğe göre endeksi artış yönünde etkilendi.

Firmaların ithalat yapma nedenlerinde ilk sırada yurt içi üretimin olmaması (%63) yer aldı. Bunu sırasıyla yurt içi üretim miktarının yetersiz olması (%49,3), yurt içi fiyatların daha yüksek olması (%42,3) izledi.

Firmaları İthalat Yapma Nedenleri (%)

Kaynak: Ticaret Bakanlığı

“

İhracatçı firmalardan (1061 firma) ankete katılımın en fazla olduğu ilk 3 sektör, ana metal sanayi (91 firma), gıda ürünlerinin imalatı (83 firma), kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı (69 firma) oldu.

İthalatçı firmalardan (917 firma) ise ana metal sanayi (139 firma), kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı (129 firma), başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı (111 firma) olarak yer aldı.

”

“2025’te Sadeleşen Şirketler Kazanacak!”

Uluslararası pazar araştırması şirketi Euromonitor tarafından yayımlanan “2025 Küresel Tüketici Trendleri” araştırma raporu, tüketicilerin bu sene şirketlerden neler beklediklerini ele alıyor. Günümüz dünyasında, bilginin hızla artması ve erişilebilir olması tüketicinin bilgiyle olan ilişkisini kökten değiştiriyor. Çok miktarda bilgiye maruz kalma sonucunda bilgi yorgunluğu olarak adlandırılan ve metal yorgunluğunu andıran bir durum ortaya çıkıyor. Rapora göre şirketler, tüketicilerini hemen her gün kampanyalardan haberdar eden mesaj yağmuruna tutuyorlar. Tüketiciler ise bildirimlere boğulmaktan ve hemen her ürün için daha fazla seçenekle karşı karşıya kalmaktan dert yanıyorlar. Geniş ürün çeşitliliği içerisinde kaybolan tüketiciler, gerçek ihtiyaçlarını karşılayacak ürünleri bulmakta zorlandıklarını ifade ediyorlar. Kısacası tüketiciler artık ihtiyaç duydukları şeyleri aramak ve seçmek için bu kadar zaman harcamak istemediklerini vurguluyorlar.

Tüketicilerin %67’si yaşamlarını basitleştirmenin yollarını aradıklarını dile getiriyorlar. Bu doğrultuda tüketicilerin %35’i sitelerde daha kolayca gezinmenin çevrimiçi alışveriş deneyimlerini iyileştireceğini belirtiyorlar. Diğer taraftan, tüketicilerin %42’si ürün ve hizmet özelliklerinin daha kolay anlaşılması sebebiyle sosyal medyada canlı yayın (“livestream”) yoluyla alışveriş yaptıklarını söylüyorlar. Euromonitor, bu trendin 2025’te daha sade ürün ve hizmetler oluşmasını beraberinde getireceğini öngörüyor. Rapor, gerek paketlemede gerek dijital platformlarda şirketlerin basit ve açıklayıcı tasarımlar kullanmalarını öneriyor. Ayrıca rapor, yapay zekâ kullanarak şirketlerin gerçek zamanlı verilere dayalı öneriler verebileceklerine ve doğru tüketici kitlesine doğru türde ürünler sunabileceklerine dikkat çekiyor.

%67

Yaşamlarını
basitleştirmenin
yollarını arayan
tüketicilerin oranı

%42

Livestream’de ürün ve
hizmet özelliklerinin daha
kolay anlaşılması
sebebiyle bu kanaldan
alışveriş yapan
tüketicilerin oranı

%35

Alışveriş sitelerinde
gezinme kolaylığının
çevrimiçi alışveriş
deneyimlerini
iyileştireceğini açıklayan
tüketicilerin oranı

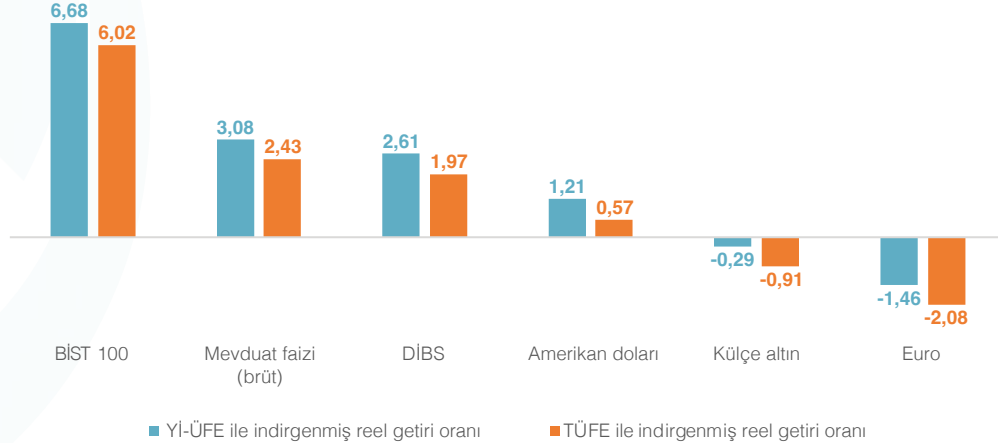
%34

Dijital cüzdan kullanarak
kolay ödeme yapmanın
çevrimiçi alışveriş
deneyimlerini
iyileştireceğini söyleyen
tüketicilerin oranı

“Aylık En Yüksek Reel Getiri BİST100 Endeksinde”

Finansal yatırım araçları aylık olarak değerlendirildiğinde BİST100 endeksi, Tüketici Fiyat Endeksi (TÜFE) ile indirgendiğinde %6,02 ile aralık ayında yatırımcısına en fazla kazandıran finansal araç oldu. Bunu %2,43 ile mevduat faizi ve %1,97 ile Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) izledi. Euro ve külçe altın ise yatırımcısına kaybettirdi.

Finansal Yatırım Araçlarının Aylık Reel Getiri Oranları (%), Aralık 2024

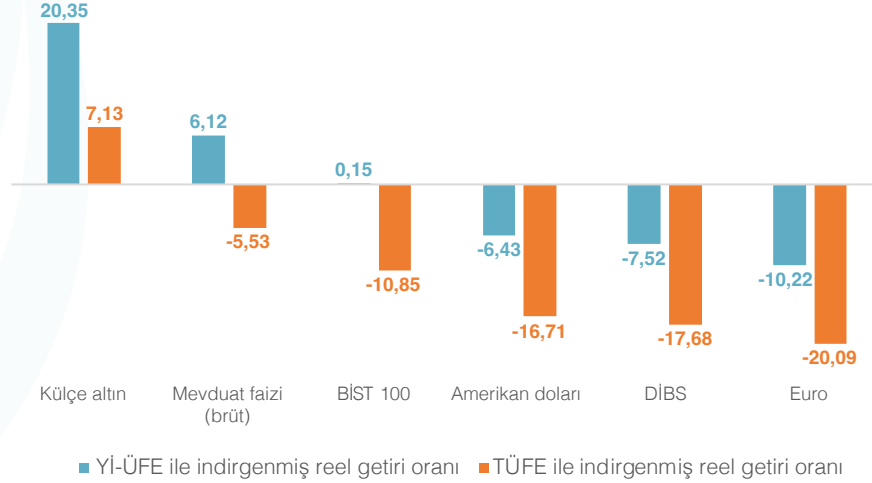

Kaynak: TÜİK

“Yıllık En Yüksek Reel Getiri Külçe Altında”

Finansal yatırım araçları yıllık olarak değerlendirildiğinde külçe altın, TÜFE ile indirgenmiş reel getiri oranıyla %20,35 oranıyla yatırımcısına en fazla kazandıran yatırım aracı oldu. Bunun dışındaki diğer finansal araçlar yatırımcısına kayıp yaşattı.

Finansal Yatırım Araçlarının Yıllık Reel Getiri Oranları (%), Aralık 2024

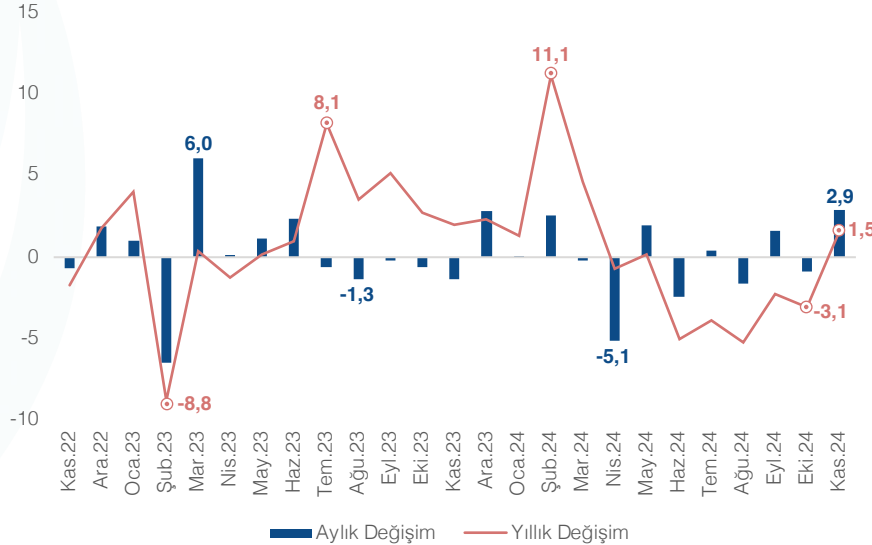

Kaynak: TÜİK

“Sanayi Üretimi Beş Ay Sonra Artıya Geçti”

Sanayi üretim endeksi kasım ayında bir önceki aya göre %2,9, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %1,5 oranında yükseliş kaydetti. Sanayi-
nin alt sektörleri incelendiğinde 2024 yılı kasım ayında bir önceki yılın aynı ayına göre madencilik ve taş ocaklığı sektörü endeksinde
%6,6 oranında azalış gerçekleşti. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektöründe %11,1, imalat sanayi sektörü
endeksinde ise %1,2 oranında artış yaşandı.

Sanayi Üretim Endeksi Değişim Oranları (%)

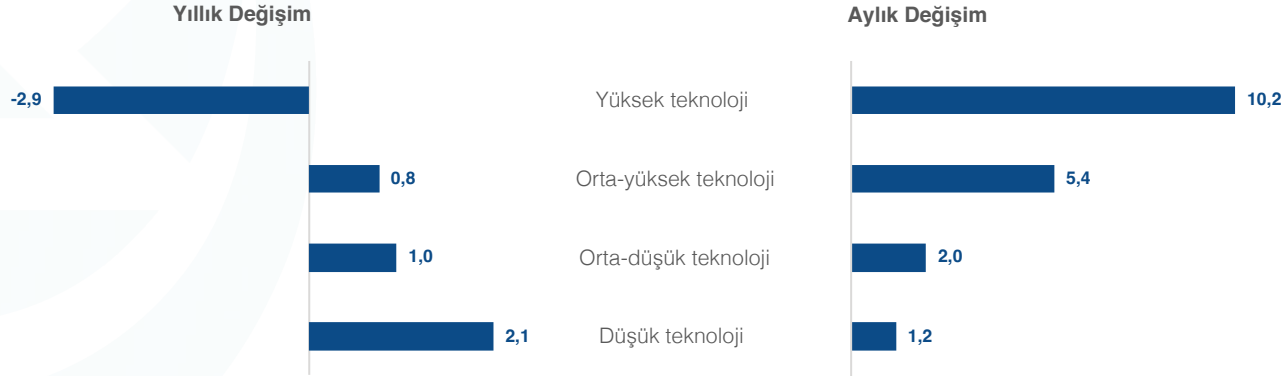

Kaynak: TÜİK

“Yüksek Teknoloji Grubunda Aylık %10,2’lik Büyüme”

Sanayi üretiminde yüksek teknoloji ürün grubu kasım ayında bir önceki aya göre %10,2 oranında kayda değer bir artış gösterirken bir önceki yılın aynı ayına göre ise %2,9’luk azalış ile düşüş kaydetmeye devam etti. Düşük teknoloji ürünler grubunda ise sanayi üretimi bir önceki aya göre %1,2 ve bir önceki yılın aynı ayına göre %2,1 oranında artış gösterdi.

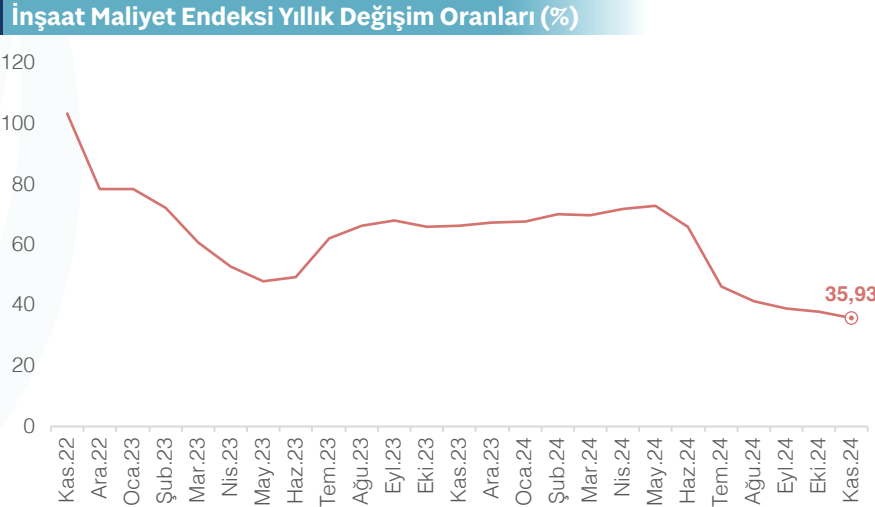
Sanayi Üretim Endeksi Teknoloji Gruplarına Göre Değişim Oranları, Kasım (%)

Kaynak: TÜİK

“İnşaat Maliyet Endeksinde Aylık %0,04 Artış”

İnşaat maliyet endeksi kasım ayında bir önceki aya göre %0,04, bir önceki yılın aynı ayına %35,93 oranında artış gösterdi. Bir önceki aya göre malzeme endeksi %0,18 artarken işçilik endeksi %0,25 azaldı. Yıllık değişimler ise malzeme endeksinde %28,25, işçilik endeksinde %54,93 oranında artış olarak gerçekleşti.

Kaynak: TÜİK

“İşsizlik Tek Haneli Seyrini Koruyor”

Hanehalkı İşgücü Araştırması kasım ayı sonuçlarına göre 15 yaş ve üzeri bireylerde işsiz sayısı bir önceki aya göre 84 bin kişi azalarak 3 milyon 72 bin kişiye geriledi. Bunun sonucunda işsizlik oranı da bir önceki aya göre 0,1 puan düşüşle %8,6 oldu. Sonuçlara göre istihdam oranı 0,2 puanlık bir düşüşle %49,6'ya gerilerken işgücüne katılım oranı ise aylık bazda 0,4 puan azalarak %54,2 oldu.

Gençleri temsil eden 15-24 yaş grubunda ise işsizlik oranı 0,5 puan azalarak %15,8 seviyesine indi. Haftalık ortalama fiili çalışma süresi ise kasım ayında bir önceki aya göre 0,3 saatlik artışla 42,9 saate yükseldi.

Temel İşgücü Göstergeleri, 15+ Yaş, Kasım 2024

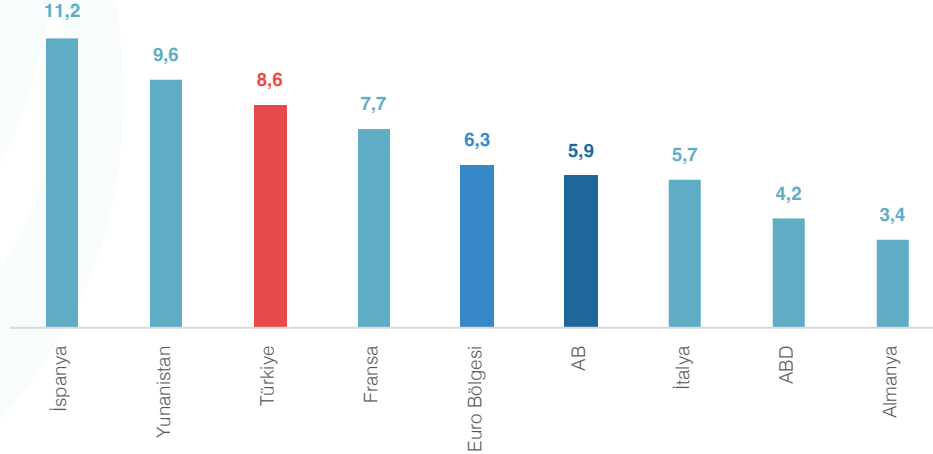
	Kasım	Bir Önceki Ay	Bir Önceki Aya Göre Fark
(Bin kişi)	Toplam		
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	66.088	66.051	37
İşgücü	35.820	36.072	-252
İstihdam	32.748	32.916	-168
İşsiz	3.072	3.156	-84
İşgücüne dahil olmayanlar	30.268	29.979	289
%			
İşgücüne katılma oranı	54,2	54,6	-0,4
İstihdam oranı	49,6	49,8	-0,2
İşsizlik oranı	8,6	8,7	-0,1
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	15,8	16,3	-0,5

“Geniş tanımlı işsizliği tanımlayan **âtıl işgücü** oranı, kasım ayında bir önceki aya göre **0,6 puan artışla %28,2** oldu.”

“AB’de İşsizlik Oranı Değişmedi”

Kasım ayında mevsimsellikten arındırılmış işsizlik oranı hem Euro bölgesinde hem de AB’de bir önceki aya göre değişiklik göstermedi. Böylece ekim ayında Euro Bölgesinde işsizlik oranı %6,3, AB’de ise %5,9 seviyelerinde sabit kaldı. Eurostat tarafından yayımlanan verilere göre kasım ayında genç işsizlik oranı bir önceki aya göre AB’de 0,1 puan artışla %15,3 olurken Euro Bölgesi’nde ise sabit kalarak %15,0 oldu.

Seçili Ülkelerde İşsizlik Oranı (%), Kasım 2024

Kaynak: Eurostat

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itosamkurumsal

www.itosam.org.tr